Институт по аграрна икономика

AMERICA FOR BULGARIA FOUNDATION

CAPA

Център за икономически изследвания в селското стопанство (CAPA)

БЮЛЕТИН №3

Март 2020

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект "*Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство*" – *CAPA*, подкрепен от Фондация "Америка за България".

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на CAPA, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България" или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Очаква се в следващите месеци да има по-голяма ценова волатилност и несигурност на пазара на зърнени култури. От една страна световната пандемия от корона вирус затруднява икономическия и търговски живот в глобален план, а от друга все още не може да се направи ясна прогноза за резултата от предстоящата реколта.
- САРА запазва прогнозите си за максималното общо производство на пшеница за тази година от 5,6 млн.т., което е с около 2% под нивото от 2019 г. При ечемика, количествата, които се очаква могат да доближат 540 хил.т. Тези количества са близки до миналогодишните.
- Общото максимално количество на добитата рапица за 2020/21 г. се прогнозира на 400 хил.т., което е с 5% под нивото от 2019 г.
- При пролетниците, предвижданията на САРА са да бъдат засети около 480 хил.ха царевица. Добрите цени и възвращаемост в сравнение със слънчогледа през последните 3 години правят тази култура все по атрактивна.
- Площите със слънчоглед е вероятно да се свият до 730 хил.ха. Тези площи са с 10% под средния размер на културата за последните 5 години.
- М.април се очертава като ключов, както за състоянието на предстоящата реколта за страната и региона и ще предопредели вектора на цените за следващите месеци.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- М.март, 2020 г. отбеляза едни от най-големите колебания в цените на зърнените култури. FOB цените на пшеница от Украйна вървяха надолу с 8% за първите 25 дни на месеца, но само за 5 дни наваксаха до голяма степен намалението. Хлебната пшеница остава подобно на нивата от м.февруари - 218 US$/т, ечемика - 182 US$/т, фуражна пшеница - 208 US$/т. При царевицата FOB цената е 178 US$/т.
- Големите колебания на зърнените култури следват опасенията за световната икономика от пандемията за корона вируса, където подсигуряването с храни и фуражи ще е приоритетен въпрос на държавите.
- FOB цената на слънчогледово семе от Украйна се понижава в резултат на резкия спад при слънчогледовото олио. Цената от 400 US$/т през м.февруари слезе на 385US$/т.
- В същото време слънчогледовото олио в края на м.март отбеляза най-голямото се понижение на месечна база от 9% и от 740 US$/т слезе на 685 US$/т., следвайки понижението при цената на палмовото масло, чиято цена - FOB Индонезия спадна на месечна база от 670 US$/т до 590 US$/т.
- Цените на палмовото масло и на другите масла вероятно ще продължат да се покачват заради постепенното възстановяване на китайската икономика след ограниченията от корона вируса и заради глобалната криза от него в другите части на света в момента, но ще останат силно волатилни.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	12.2019	01.2020	02.2020	03.2020*	04.2020*
Хлебна пшеница	324,16	330,73	345,83	*330*	*325*
Фуражна пшеница	307,50	321,66	330,65	*315*	*315*
Ечемик	280,00	283,07	299,57	*285*	*285*
Царевица	273,93	282,09	288,64	*290*	*290*
Слънчо-глед**	595,50	673,25	696,25	*680*	*660*

**Прогнозни цени*
**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ
- Липсва информация
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	01.2020	02.2020	% изменение годишна база
Пшеница , евро/тон (Мексикански залив)	190,46	197,40	+8%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	106,00	105,26	0%
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	151,52	154,67	+5%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	735,00	754,49	+20%

Източник: http://www.indexmundi.com/commodities/

Средни температури в Европа между 01.12.2019 – 29.02.2020 в сравнение с периода 1979-2019 г. от JRC-Mars към ЕК

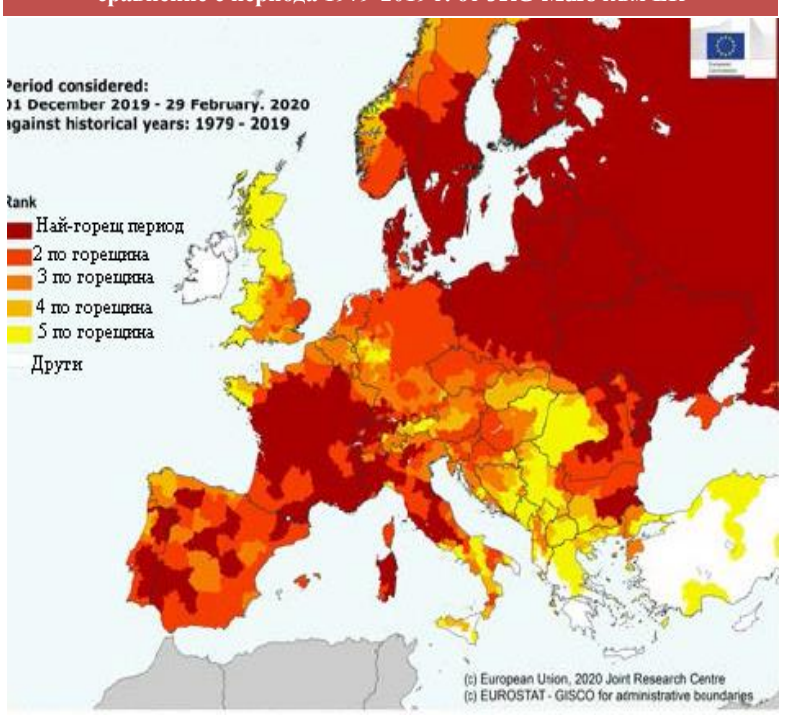

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, February, 2020

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- По предварителни данни на НСИ, средногодишните цени при доматите през 2019 година са с 12% по-високи отколкото през предходната 2018 г. Изкупните цени при полските домати са били 0,60 лв/кг, докато при оранжерийните, те са 1,05 лв/кг.
- Изкупните цени при доматите за настоящата 2020 г. по предварителни прогнози на САРА са за увеличение, което при полските домати да е 10% и 7% при оранжерийните. Средно за 2020 г., средните изкупните цени на полски домати се очаква да бъдат 0,66 лв/кг. и 1,13 лв/кг при оранжерийни.
- Средногодишните изкупни цени при краставиците по информация на НСИ през 2019 година е за по-ниски нива от 2%. Цените на полските краставици са били 0,75 лв/кг, докато оранжерийните краставици са изкупувани на цени от 1,26 лв/кг.
- Текущите прогнози за средните изкупни цени на краставиците през 2020 г. са да нараснат в сравнение с 2019 г. При полските краставици, изкупната цена се очаква да е около 0,88 лв/кг (+16% в сравнение с 2018 г), докато за оранжерийни краставици, средногодишните изкупни цени ще бъдат около 1,45 лв/кг (+15% на годишна база).
- Данните от НСИ при пипера за изкупните цени показват повишение с около 12% през 2019 г. в сравнение с предходната година и са 0,76 лв/кг. Очакванията на САРА за новата реколта са изкупните цените да останат на тези равнища.
- Цените на дребно през м.март намаляват по-чувствително при доматите и по данни на САПИ са около 2,85 лв/кг. При краставиците почти не се отчита спад в цените на дребно.
- Цените през м.април ще останат високи най-вече заради сътресенията по веригата от производителя до търговците на дребно. Изкупните цени при домати се прогнозират на 1,40 лв/кг, краставици – 1,70 лв/кг.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Появилият се още от миналата пролет вирус по доматите "ToBRFV" – кафяво набраздяване при доматите се разпространява отново, като засяга най-големите производители, като Италия, Испания и Мароко. Той нанася поражения върху качеството на продукта и се разпространява изключително лесно, само с допир на растенията.
- В тези седмици на епидемиологична криза, най-засегнати в Европа са бананите. В Испания цената на едро е паднала до 0,14 евро/кг. Други само за седмица в края на м.март са нараснали с между 15-20%: картофи (0,33 евро/кг), моркови (0,27 евро/кг), тиквички (0,5 евро/кг).
- ЕК разписа указания с практични съвети, за да се направи всички възможно работещи в ключови сфери, като земеделието да могат да се предвижват. Основното е добрата комуникация между страните членки, позволяваща сезонните работници да отидат да работят в настъпващата беритбена кампания за някои плодове и зеленчуци.

Изкупни цени, лв./тон

	12.2019	01.2020*	02.2020*	03.2020*	04.2020*
Домати	*0,86*	*0,90*	*1,10*	*1,20*	*1,40*
Краставици	*1,45*	*1,50*	*1,70*	*1,50*	*1,70*
Пипер	*0,82*	*0,85*	*0,90*	*1,20*	*1,20*

Източник: НСИ
** - прогнозни данни без включен ДДС*

Цени на едро, лв./кг.

	12.2019	01.2020	02.2020	03.2020*
Домати - оранжерийни	2,25	2,63	2,45	2,65
Домати - внос	2,10	2,53	2,35	1,90
Краставици - оранжерийни	2,80	3,63	3,75	3,30
Краставици - внос	2,65	2,83	3,00	2,00

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС
** - прогнозни данни*

Цени на дребно лв./кг.

	12.2019	01.2020	02.2020	03.2020*
Домати	2,62	3,09	3,18	2,85
Краставици	2,98	3,47	4,34	3,57
Чушки (зелени)				

Източник:САПИ (седмичен информационен бюлетин)
** - прогнозни данни*

Пазарна и маркетинг информация

- М.март, 2020 г. донесе временно намаление на цените на домати и краставици в Европа. Причина за това е масовото излизане на нова реколта, облагоприятствано от меката зима. Затрудненията в доставките заради мерките на страните в Европа за предпазване от корона вируса също спомогнаха за наблюдаваната ситуация.
- Цените на домати на едро в ЕС през м.март са с 6% под тези от м.февруари и с 2% над средните за последните 5 години. Те са на равнища от 1,02 евро/кг. Цените се очаква да се движат в диапазона 1-1,15 евро в следващите седмици.
- През м.март цените на зеления пипер в ЕС продължават да поддържат високи равнища под давление на общото покачване на зеленчуковите цени. Цените на едро в Испания са около 1,34 евро/кг, което е почти същото като месец по-рано. Цените на едро на сладкия пипер в Турция нараснаха с 25% до 0,65 US$/кг на месечна база, но в края на м.март тръгнаха надолу и ще останат между 0,5-0,6 US$/кг в следващите 2-3 седмици.
- Цените на едро на краставици през м.март по данни на www.tridge.com се понижават с около 10% на месечна база. Цената на дълги краставици от Полша, която се очертава като важен производител в ЕС е около 1,15 евро/кг . В Турция цените също поевтиняват и от място цената е 0,52 US$/кг.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Предвижданията на CAPA за изкупните цени при кравето мляко за м.април е те да останат в рамките на тези от зимните месеци, като причина е забавяне настъпването на пролетта и несигурността свързана с работата на веригата на доставки и производство на мляко от световната пандемия с корона вируса.
- Епидемиологичната обстановка в страната, ЕС и в голяма част от света засегна и работата на веригата на доставки на мляко и млечни суровини. Очаква се търсенето на млечни продукти да се увеличи, което ще води до по-високи цени в сравнение с обичайните за този период на годината. Очакваме цените на дребно на дълготрайните продукти (сирена, кашкавали) да се покачат, като степента на увеличение ще зависи от регулярността при вноса на млечни суровини (сухо мляко) и на готови продукти. При малотрайните продукти, които поддържат високо съотношение между крайни и изкупни цени, повишение не е толкова вероятно. Сериозен риск за пазара създава възможността за значимо намаление на туристите в България през пролетта и лятото, което основно ще се отрази на вноса.
- Основните рискове пред по-големите млекопроизводители са свързани с осигуряване на наетата работна сила, докато при по-малките разчитащи на директна реализация на продукция, те са свързани със затруднения пласмент заради по-трудното предвижване и затворените фермерски пазари.

Развитие на млечната верига в света

- Цената на суровото мляко на Спот пазара Лоди в Италия намалява с 10% до 0,35 евро на литър към 9-ти март, което отразява забавянето на търсенето на млечни продукти в Италия.
- Цената на сухото мляко в ЕС е с тенденция към намаление от началото на годината, но остава значително над нивата от предходната година. Причина е спадът в обема на износа от 29%, дължащ се основно на Китай (-26%) през м.януари.
- Износът на ЕС (включва Великобритания) за януари е с впечатляващ ръст в обем - за маслата (+66%), за сиренета (+19%), за пълномасленото сухо мляко (+5%), сравнени с м.януари 2019 г.
- Ръст на производството на мляко за м.януари в САЩ с 0,9% спрямо същия месец на 2019 г. и се очаква този ръст да продължи, особено при нормализиране на износа към Китай..

Актуална информация

- Някои страни в ЕС предлагат да се разработи спешна мярка за справяне с кризисната ситуация, чрез предоставяне на целева финансова помощ от бюджета на Общата организация на пазарите. За всяка страна може да бъдат определени финансови пакети, на база продукцията в засегнатите сектори и ще бъде възможно да се предостави еднократна помощ на стопаните.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	12.2019	01.2020	02.2020	03.2020*	04.2020*
България	62,10	62,51	62,57	63,00	63,00
ЕС (13)	69,63	69,55	70.19		

*Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (CAPA)*

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	01.2020	02.2020	03.2020	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	512.4	500.7	445.9	-10.9	+21.3

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	01.2020	02.2020	03.2020	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1760.0	1592.0	1696.0	+6.5	-6.2
ЕС (28)	708.0	694.3	682.6	-1.7	-16.3

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	01.2020	02.2020	03.2020	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1046.0	1078.0	1097.0	+1.2	+9.3
ЕС (28)	588.7	596.5	602.4	+1.0	-1.3

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Според групата Млечна промишленост на Ирландия, коронавирусът е възможно да има силно негативно влияние върху млечния сектор. Най-силният период при производството на мляко вероятно ще съвпадне с пика на епидемията, което е възможно да има опустошително въздействие върху кооперативната система за събиране на мляко. Опасенията са свързани със спиране дейността на преработватели, така и със заболяване на фермери.
- Доклад на Робобанк прогнозира, че обемът на вноса на млечни продукти в Китай през 2020 ще намалее с 19%, поради епидемията. Заключението се основава на китайска оценка за спад в търсенето при търговията мляко, както и продължаващ ръст на местното производство през годината. Очаква се пазарът да се нормализира през втората половина на годината, като подобрение вече се наблюдава. Очаква се глобалното производство на мляко от 7-те големи производители (ЕС, САЩ, Нова Зеландия, Австралия, Бразилия, Аржентина и Уругвай) да нараства. Допълнително негативно влияние оказва спада при туризма вече оказващ негативно влияние върху някои пазари.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Цената на едро на говеждото и телешкото месо продължи да се покачва и през м.февруари, като една от основните причини е намаленото производство в страната.
- През 2019 г. в промишлени условия са произведени 5,48 хил. тона говеждо и телешко месо, което е най-ниското равнище от 2016 г. насам и представлява спад с 1,74 хил. тона на годишно база. Все още липсват окончателни данни за произведеното месо в стопанствата, но ако то се задържи около миналогодишното – 8,9 - 9,0 хил. тона, се очертава намаление на общото производство с около 10%.
- Средната цена на едро на говеждо и телешко месо през 2019 г. достигна най-високото си равнище за последните три години – 4221 лв./тон кланично тегло. Увеличението спрямо 2018 г. е с 2% и с 4% спрямо 2017 г. Въпреки растящия брой на кравите с месодайно направление, общото поголовие в говедовъдството намалява, което не предполага разширяване на производството през идните месеци и цените ще останат сравнително високи.
- Произведеното свинско месо в кланиците през изминалата година възлиза на 78,23 хил. тона, което е понижение с 2,2% на годишна база. Намалението е съвсем минимално в сравнение с 2018 г. (под 3%), което показва възходящото развитие на сектора през последните 2-3 години въпреки разпространението на АЧС в страната.
- Средната годишна цена на едро на свинското месо през 2019 г. се покачи до 3667 лв./тон кланично тегло. Увеличението е с 12,2% на годишна база и със 7,1% спрямо средното ниво за 2016-2018 г. Въздействие оказа основно ситуацията на международния пазар и възходящото движение на европейските цени.
- Изминалата година завърши със средна цена на едро на пилешкото месо 2946 лв./тон кланично тегло, която е с 1,8% под равнището от 2018 г., но с 1,5% над средното ниво за последните три години. Цените се задържаха стабилни под натиска на силното търсене в условията на поскъпване на свинското месо.
- Произведеното месо от птици в промишлени условия през 2019 г. е 114,3 хил. тона и отбелязва лек спад спрямо равнището от 2018 г. – 114,9 хил. тона. Намалява произведеното месо от патици – с 3,4 хил. тона, докато производството на месо от бройлери се разширява (+2,1% на годишна база).
- Поскъпване се наблюдава и при овчето и агнешкото месо, като средната цена на месото от "леки агнета" за 2019 г. достигна 11378 лв./тон кланично тегло (+1,7% на годишна база и +2,6% спрямо средната за последните три години).

Важни събития през м.март, 2020 г.

- Според Technavio, в периода 2020-2024 г. пазарът на месо добито ин-витро по клетъчни технологии ще нарасне с 16% и ще достигне 200 млн. US$. Делът на това месо през 2040 г. се очаква да заеме 33%, което ще подложи на сериозна конкуренция развитието на месодайното животновъдство.

Цени, лв./тон кланично тегло

	12.2019	01.2020	02.2020	03.2020*	04.2020*
Говеждо и телешко месо	4172	4262	4356	*4100*	*4400*
Свинско месо	4135	4338	4130	*4050*	*4000*
Пилешко месо	2893	3025	3094	*3050*	*3100*
Агнешко месо	10737	10737	10989	-	-

**Прогнозни цени*
- Липсва информация
Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Индексът на глобалните цени на месото, отчитан от FAO, отбелязва спад за втори пореден месец. Показателя през м.февруари се понижи с 2% спрямо предходния месец, под влияние на намалението при цените на овчето, говеждото и пилешкото месо.
- Производството на свинско месо в ЕС през 2019 г. отбелязва понижение с 0,7% на годишна база, като най-голямо е намалението в Румъния (-6%), Дания (-5%) и Полша (-5%). В Германия, която осигурява над 20% от производството в Общността, понижението е с 2,2%. В условията на намалено предлагане и силен износ, цените на едро продължават да се покачват – 40% към средата на м.март на годишна база. Очакванията са цените да задържат високото си равнище и през идните месеци.
- Според експертите на Rabobank, в условията на разрастваща се глобална пандемия от коронавирус, непреодолени последствия от АЧС в някои райони на света и очаквания за забавяне на икономиката, съществува потенциал за нарастване търсенето на пилешко месо, като най-евтин от животинските протеини. Не е ясно доколко производството ще успее да се справи с предизвикателства от променените икономически, пазарни и социални условия, но се очаква по-скоро задържане на ценовите нива, отколкото понижение.

Развитие на потреблението на месо в глобален план до 2040 година, млрд USD

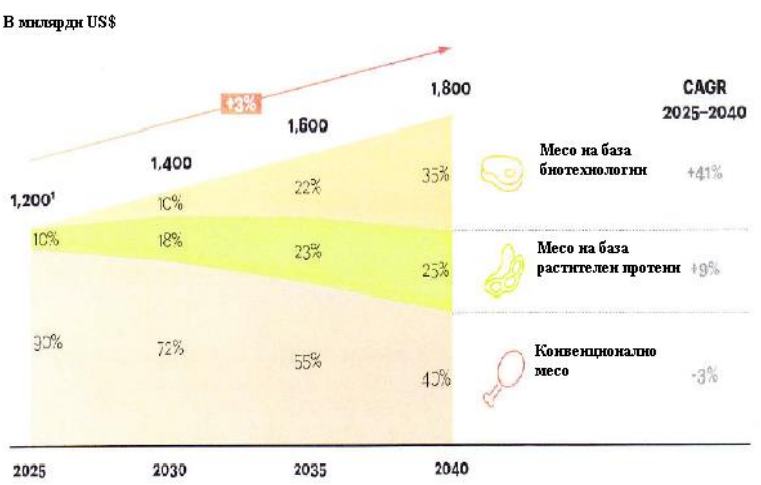

Източник: https://www.atkearney.com/retail/article/?/a/how-will-cultured-meat-and-meat-alternatives-disrupt-the-agricultural-and-food-industry